Úradný vestník
Európskej únie

SK
Séria C

C/2025/3977

20.8.2025

ODPORÚČANIE RADY

z 8. júla 2025

k hospodárskej, sociálnej, štrukturálnej a rozpočtovej politike a politike zamestnanosti Česka

(C/2025/3977)

RADA EURÓPSKEJ ÚNIE,

so zreteľom na Zmluvu o fungovaní Európskej únie, a najmä na jej článok 121 ods. 2 a článok 148 ods. 4,

so zreteľom na nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2024/1263 z 29. apríla 2024 o účinnej koordinácii hospodárskych politík a mnohostrannom rozpočtovom dohľade a o zrušení nariadenia Rady (ES) č. 1466/97 ([1]), a najmä na jeho článok 3 ods. 3,

so zreteľom na odporúčanie Európskej komisie,

so zreteľom na uznesenia Európskeho parlamentu,

so zreteľom na závery Európskej rady,

so zreteľom na stanovisko Výboru pre zamestnanosť,

so zreteľom na stanovisko Hospodárskeho a finančného výboru,

so zreteľom na stanovisko Výboru pre sociálnu ochranu,

so zreteľom na stanovisko Výboru pre hospodársku politiku,

keďže:

Všeobecné úvahy

(1) V nariadení (EÚ) 2024/1263, ktoré nadobudlo účinnosť 30. apríla 2024, sa uvádzajú ciele rámca správy hospodárskych záležitostí, ktorého cieľom je podporovať zdravé a udržateľné verejné financie, udržateľný a inkluzívny rast a odolnosť prostredníctvom reforiem a investícií, ako aj predchádzať nadmerným deficitom verejných financií. V nariadení sa stanovuje, že Rada a Komisia vykonávajú mnohostranný dohľad v kontexte európskeho semestra v súlade s cieľmi a požiadavkami stanovenými v ZFEÚ. Európsky semester zahŕňa predovšetkým formulovanie odporúčaní pre jednotlivé krajiny a dohľad nad ich vykonávaním. V nariadení sa podporuje aj zodpovednosť členských štátov za fiškálnu politiku a zdôrazňuje sa v ňom strednodobý horizont spolu s účinnejším a koherentnejším presadzovaním. Každý členský štát musí Rade a Komisii predložiť národný strednodobý fiškálno-štrukturálny plán obsahujúci jeho fiškálne, reformné a investičné záväzky na obdobie štyroch alebo piatich rokov v závislosti od dĺžky vnútroštátneho legislatívneho obdobia. Trajektória vývoja čistých výdavkov ([2]) v týchto plánoch musí byť v súlade s požiadavkami nariadenia vrátane požiadaviek na to, aby do konca obdobia úprav verejný dlh dosiahol alebo si udržal hodnoverne klesajúci trend, alebo aby zostal na obozretnej úrovni pod 60 % hrubého domáceho produktu (HDP), a aby sa deficit verejných financií v strednodobom horizonte znížil pod referenčnú hodnotu 3 % HDP stanovenú v zmluve a/alebo sa udržiaval pod touto referenčnou hodnotou. Ak sa členský štát zaviaže uskutočniť príslušný súbor reforiem a investícií v súlade s kritériami stanovenými v nariadení, môže sa obdobie úprav predĺžiť najviac o tri roky.

([1]) Ú. v. EÚ L, 2024/1263, 30.4.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1263/oj.

([2]) Čisté výdavky v zmysle vymedzenia v článku 2 bode 2 nariadenia (EÚ) 2024/1263: „čisté výdavky“ sú výdavky verejnej správy bez i) úrokových výdavkov; ii) diskrečných príjmových opatrení; iii) výdavkov na programy Únie plne kryté príjmami z fondov Únie; iv) vnútroštátnych výdavkov na spolufinancovanie programov financovaných Úniou; v) cyklických prvkov výdavkov na dávky v nezamestnanosti a vi) jednorazových a iných dočasných opatrení.

(2) Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2021/241 ([3]), ktorým sa zriadil Mechanizmus na podporu obnovy a odolnosti (ďalej len „RRF“), nadobudlo účinnosť 19. februára 2021. RRF poskytuje členským štátom finančnú podporu na realizáciu reforiem a investícií, pričom so sebou prináša fiškálny impulz financovaný Úniou. RRF pomáha v súlade s prioritami európskeho semestra pre koordináciu hospodárskych politík dosiahnuť hospodársku a sociálnu obnovu a zároveň presadzovať udržateľné reformy a investície, najmä s cieľom podporovať zelenú a digitálnu transformáciu a posilňovať odolnosť hospodárstiev členských štátov. Zároveň pomáha posilňovať verejné financie a podporovať rast a tvorbu pracovných miest v strednodobom a dlhodobom horizonte, posilňovať územnú súdržnosť v rámci Únie a podporovať pokračujúce vykonávanie Európskeho piliera sociálnych práv.

(3) Cieľom nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2023/435 ([4]) (ďalej len „nariadenie REPowerEU“), ktoré bolo prijaté 27. februára 2023, je postupne ukončovať závislosť Únie od dovozu ruských fosílnych palív. Týmto sa pomáha dosiahnuť energetickú bezpečnosť a diverzifikovať dodávky energie do Únie, pričom sa zároveň zvyšuje miera využívania obnoviteľných zdrojov energie, kapacity na uskladňovanie energie a energetická efektívnosť. Česko pridalo do svojho národného plánu obnovy a odolnosti novú kapitolu REPowerEU s cieľom financovať kľúčové reformy a investície, ktoré pomôžu dosiahnuť ciele plánu REPowerEU.

(4) V súlade s článkom 18 ods. 1 nariadenia (EÚ) 2021/241 Česko predložilo Komisii 1. júna 2021 svoj národný plán obnovy a odolnosti. Podľa článku 19 uvedeného nariadenia Komisia posúdila relevantnosť, efektívnosť, účinnosť a súdržnosť plánu obnovy a odolnosti v súlade s usmerneniami pre posudzovanie uvedenými v prílohe V. Rada 8. septembra 2021 prijala vykonávacie rozhodnutie, ktorým sa schvaľuje posúdenie plánu obnovy a odolnosti Česka ([5]), ktoré bolo 16. októbra 2023 zmenené podľa článku 18 ods. 2 s cieľom aktualizovať maximálny finančný príspevok na nenávratnú finančnú podporu, ako aj zahrnúť kapitolu REPowerEU ([6]). Uvoľnenie splátok je podmienené prijatím rozhodnutia Komisiou v súlade s článkom 24 ods. 5, v ktorom sa uvádza, že Česko uspokojivo dosiahlo príslušné míľniky a ciele stanovené vo vykonávacom rozhodnutí Rady. Keď sa hovorí o uspokojivom dosiahnutí míľnikov a cieľov, vyžaduje sa, aby v súvislosti s predchádzajúcimi míľnikmi a cieľmi, ktoré už boli dosiahnuté pri rovnakej reforme alebo investíciách, nedošlo k zvratu.

(5) Rada 21. januára 2025 na základe odporúčania Komisie prijala odporúčanie, ktorým sa schvaľuje národný strednodobý fiškálno-štrukturálny plán Česka ([7]). Plán bol predložený v súlade s článkom 11 a článkom 36 ods. 1 písm. a) nariadenia (EÚ) 2024/1263, vzťahuje sa na obdobie 2025 až 2028 a predstavuje fiškálnu úpravu rozloženú na obdobie štyroch rokov.

(6) Komisia 26. novembra 2024 prijala na základe nariadenia (EÚ) č. 1176/2011 správu o mechanizme varovania na rok 2025, v ktorej neurčila Česko za jeden z členských štátov, vo vzťahu ku ktorým bude potrebné vykonať hĺbkové preskúmanie. Komisia prijala aj odporúčanie na odporúčanie Rady týkajúce sa hospodárskej politiky eurozóny a návrh spoločnej správy o zamestnanosti na rok 2025, v ktorej sa analyzuje vykonávanie usmernení pre politiky zamestnanosti a zásad Európskeho piliera sociálnych práv. Rada prijala odporúčanie týkajúce sa hospodárskej politiky eurozóny ([8]) 13. mája 2025 a spoločnú správu o zamestnanosti 10. marca 2025.

(7) Komisia uverejnila 29. januára 2025 Kompas konkurencieschopnosti – strategický rámec, ktorého cieľom je posilniť globálnu konkurencieschopnosť EÚ v nasledujúcich piatich rokoch. Identifikujú sa v ňom tri transformačné požiadavky udržateľného hospodárskeho rastu: i) inovácie; ii) dekarbonizácia a konkurencieschopnosť a iii) bezpečnosť. V záujme preklenutia inovačnej medzery sa EÚ zameriava na podporu priemyselných inovácií, podporu rastu startupov prostredníctvom iniciatív, ako je stratégia EÚ pre startupy a scaleupy, a na podporu prijímania pokročilých technológií, ako je umelá inteligencia a kvantová výpočtová technika. Komisia v snahe o ekologickejšie hospodárstvo načrtla komplexný Akčný plán pre cenovo dostupnú energiu a Dohodu o čistom priemysle, ktorými sa zabezpečí, aby prechod na čistú energiu zostal nákladovo efektívny a priaznivý pre konkurencieschopnosť, najmä

([3]) Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2021/241 z 12. februára 2021, ktorým sa zriaďuje Mechanizmus na podporu obnovy a odolnosti (Ú. v. EÚ L 57, 18.2.2021, s. 17, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2021/241/oj).

([4]) Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2023/435 z 27. februára 2023, ktorým sa mení nariadenie (EÚ) 2021/241, pokiaľ ide o kapitolu REPowerEU v plánoch obnovy a odolnosti, a ktorým sa menia nariadenia (EÚ) č. 1303/2013, (EÚ) 2021/1060 a (EÚ) 2021/1755 a smernica 2003/87/ES (Ú. v. EÚ L 63, 28.2.2023, s. 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2023/435/oj).

([5]) Vykonávacie rozhodnutie Rady z 8. septembra 2021 o schválení posúdenia plánu obnovy a odolnosti Česka (ST 11047/21 INIT, ST 11047/21 ADD 1).

([6]) Vykonávacie rozhodnutie Rady zo 16. októbra 2023, ktorým sa mení vykonávacie rozhodnutie z 8. septembra 2021 o schválení posúdenia plánu obnovy a odolnosti Česka (ST 13383/23 INIT, ST 13383/23 ADD 1).

([7]) Odporúčanie Rady z 21. januára 2025, ktorým sa schvaľuje strednodobý fiškálno-štrukturálny plán Česka (Ú. v. EÚ C, C/2025/666, 10.2.2025, ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2025/666/oj).

([8]) Odporúčanie Rady z 13. mája 2025 týkajúce sa hospodárskej politiky eurozóny (Ú. v. EÚ C, C/2025/2782, 22.5.2025, ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2025/2782/oj).

pre energeticky náročné odvetvia, a aby predstavoval hnaciu silu rastu. V záujme znižovania nadmernej závislosti a zvyšovania bezpečnosti je Únia odhodlaná posilniť globálne obchodné partnerstvá, diverzifikovať dodávateľské reťazce a zabezpečiť prístup ku kritickým surovinám a čistým zdrojom energie. Tieto priority sú podporené horizontálnymi faktormi, konkrétne zjednodušovaním právnych predpisov, prehlbovaním jednotného trhu, financovaním konkurencieschopnosti a európskou úniou úspor a investícií, podporou zručností a kvalitných pracovných miest a lepšou koordináciou politík EÚ. Kompas konkurencieschopnosti je zosúladený s európskym semestrom, čím sa zabezpečuje, aby hospodárske politiky členských štátov boli konzistentné so strategickými cieľmi Komisie, čím sa vytvára jednotný prístup k správe hospodárskych záležitostí, ktorý podporuje udržateľný rast, inovácie a odolnosť v celej Únii.

(8) Európsky semester pre koordináciu hospodárskych politík sa v roku 2025 naďalej vyvíja súbežne s vykonávaním RRF. Na plnenie priorít jednotlivých politík v rámci európskeho semestra je naďalej nevyhnutné, aby sa plne vykonávali plány obnovy a odolnosti, keďže tieto plány pomáhajú účinne riešiť všetky výzvy identifikované v príslušných odporúčaniach pre jednotlivé krajiny vydaných v posledných rokoch alebo ich významnú časť. Tieto odporúčania pre jednotlivé krajiny sú naďalej rovnako relevantné pre posúdenie zmenených plánov obnovy a odolnosti v súlade s článkom 21 nariadenia (EÚ) 2021/241.

(9) Odporúčania pre jednotlivé krajiny na rok 2025 sa vzťahujú na kľúčové výzvy v oblasti hospodárskej politiky, ktoré sa dostatočne neriešia opatreniami zahrnutými v plánoch obnovy a odolnosti, pričom sa zohľadňujú príslušné výzvy identifikované v odporúčaniach na roky 2019 – 2024.

(10) Komisia 4. júna 2025 uverejnila správu o krajine týkajúcu sa Česka na rok 2025. Posudzoval sa v nej pokrok, ktorý Česko dosiahlo pri plnení príslušných odporúčaní, a hodnotilo sa v nej vykonávanie plánu obnovy a odolnosti Česka. Na základe tejto analýzy sa v správe o krajine identifikovali najnaliehavejšie výzvy, ktorým Česko čelí. Okrem toho sa v nej posudzoval pokrok Česka pri vykonávaní Európskeho piliera sociálnych práv a pri dosahovaní hlavných cieľových hodnôt Únie do roku 2030 v oblasti zamestnanosti, zručností a znižovania chudoby a sociálneho vylúčenia, ako aj pokrok pri dosahovaní cieľov Organizácie Spojených národov v oblasti udržateľného rozvoja.

Posúdenie výročnej správy o pokroku

(11) Rada 21. januára 2025 odporučila Česku tieto maximálne miery rastu čistých výdavkov: 4,5 % v roku 2025, 2,5 % v roku 2026, 2,6 % v roku 2027 a 2,9 % v roku 2028, čo zodpovedá maximálnym kumulatívnym mieram rastu vypočítaným s odkazom na rok 2023, a to 10,1 % v roku 2025, 12,9 % v roku 2026, 15,8 % v roku 2027 a 19,2 % v roku 2028. Česko 30. apríla 2025 predložilo výročnú správu o pokroku ([9]), ktorá sa týkala dodržiavania odporúčaných maximálnych mier rastu čistých výdavkov a realizácie reforiem a investícií reagujúcich na hlavné výzvy uvedené v odporúčaniach pre Česko v rámci európskeho semestra. Vo výročnej správe o pokroku sa zohľadňujú aj polročné správy Česka o pokroku dosiahnutom pri plnení jeho plánu obnovy a odolnosti v súlade s článkom 27 nariadenia (EÚ) 2021/241.

(12) Útočná vojna Ruska proti Ukrajine a jej dôsledky predstavujú pre Európsku úniu existenčnú výzvu. Komisia odporučila koordinovane aktivovať národnú únikovú doložku Paktu stability a rastu s cieľom podporiť úsilie EÚ o dosiahnutie rýchleho a výrazného zvýšenia výdavkov na obranu a tento návrh uvítala Európska rada 6. marca 2025. V nadväznosti na žiadosť Česka z 22. mája 2025 prijala Rada 8. júla 2025 na základe odporúčania Komisie odporúčanie, ktorým sa Česku povoľuje odchýliť sa od odporúčaných maximálnych mier rastu čistých výdavkov a prekročiť ich ([10]).

(13) Na základe údajov, ktoré overil Eurostat ([11]), sa deficit verejných financií Česka znížil z 3,8 % HDP v roku 2023 na 2,2 % HDP v roku 2024, zatiaľ čo verejný dlh vzrástol zo 42,5 % HDP na konci roka 2023 na 43,6 % HDP na konci roka 2024. Podľa výpočtov Komisie tento vývoj zodpovedá miere rastu čistých výdavkov na úrovni 0,0 % v roku 2024. Česko vo výročnej správe o pokroku odhaduje rast čistých výdavkov v roku 2024 na 2,8 %. Komisia odhaduje, že rast čistých výdavkov bol nižší, než sa uvádza vo výročnej správe o pokroku. Rozdiel medzi výpočtami

([9]) Výročné správy o pokroku 2025 sú k dispozícii na adrese: https://economy-finance.ec.europa.eu/economic-and-fiscal-governance/stability-and-growth-pact/preventive-arm/annual-progress-reports_sk.

([10]) Odporúčanie Rady z 8. júla 2025, ktorým sa Česku povoľuje odchýliť sa od maximálnych mier rastu čistých výdavkov stanovených Radou podľa nariadenia (EÚ) 2024/1263 (aktivácia národnej únikovej doložky) (Ú. v. EÚ C, C/2025/3962, 20.8.2025, ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2025/3962/oj).

([11]) Eurostat – Euro ukazovatele, 22.4.2025.

Komisie a odhadmi vnútroštátnych orgánov je spôsobený tým, že Komisia zaznamenala jednorazové výdavky na rok 2023, čím vznikol vyšší základ na rok 2024, a vplyvom diskrečných príjmových opatrení vyplývajúcich z metodických rozdielov medzi Českom a Komisiou. Podľa odhadov Komisie boli zámery fiškálnej politiky ([12]), ktoré zahŕňajú výdavky financované z vnútroštátnych zdrojov aj z prostriedkov EÚ, v roku 2024 reštriktívne, a to na úrovni 2,4 % HDP.

(14) Podľa výročnej správy o pokroku sa v makroekonomickom scenári, z ktorého vychádzajú rozpočtové projekcie Česka, očakáva rast reálneho HDP na úrovni 2,0 % v roku 2025, zatiaľ čo inflácia podľa HICP by mala dosiahnuť 2,3 % v roku 2025. V prognóze Komisie z jari 2025 sa predpokladá nárast reálneho HDP o 1,9 % v roku 2025 a o 2,1 % v roku 2026, zatiaľ čo inflácia podľa HICP má byť na úrovni 2,2 % v roku 2025 a 2,0 % v roku 2026.

(15) Vo výročnej správe o pokroku sa očakáva, že deficit verejných financií v roku 2025 zostane na úrovni 2,2 % HDP, zatiaľ čo pomer verejného dlhu k HDP sa na konci roka 2025 zvýši na 44,5 %. Tento vývoj zodpovedá rastu čistých výdavkov na úrovni 3,3 % v roku 2025. Podľa prognózy Komisie z jari 2025 sa predpokladá deficit verejných financií v roku 2025 vo výške 2,3 % HDP. Podľa výpočtov Komisie tento vývoj zodpovedá rastu čistých výdavkov na úrovni 4,0 % v roku 2025. Tieto vyššie prognózy rastu čistých výdavkov ako vo výročnej správe o pokroku sú spôsobené nižšou prognózou Komisie týkajúcou sa spolufinancovania programov EÚ zo strany členských štátov v roku 2025 a nižším zaznamenávaním jednorazových výdavkov v roku 2025 zo strany Komisie. Podľa odhadov Komisie sa predpokladá, že zámery fiškálnej politiky, ktoré zahŕňajú výdavky financované z vnútroštátnych zdrojov aj z prostriedkov EÚ, budú v roku 2025 vo všeobecnosti neutrálne. Pomer verejného dlhu k HDP sa má do konca roka 2025 zvýšiť na 44,5 %. Zvýšenie pomeru dlhu k HDP v roku 2025 odráža najmä záporné celkové saldo, ktoré je čiastočne kompenzované rastom nominálneho HDP.

(16) Podľa prognózy Komisie z jari 2025 sa očakáva, že z nenávratnej podpory („grantov“) z Mechanizmu na podporu obnovy a odolnosti sa v roku 2025 budú financovať výdavky verejnej správy vo výške 0,6 % HDP v porovnaní s 0,4 % HDP v roku 2024. Výdavky financované z nenávratnej podpory v rámci Mechanizmu na podporu obnovy a odolnosti umožňujú realizovať vysokokvalitné investície a reformy na zvýšenie produktivity bez toho, aby mali priamy vplyv na saldo verejných financií a verejný dlh Česka.

(17) Výdavky verejnej správy na obranu v Česku boli vo výške 0,9 % HDP v roku 2021, 1,0 % HDP v roku 2022 a 1,2 % HDP v roku 2023 ([13]). Podľa prognózy Komisie z jari 2025 sa predpokladá, že výdavky na obranu dosiahnu v roku 2024 aj v roku 2025 výšku 1,3 % HDP. To zodpovedá zvýšeniu o 0,4 percentuálneho bodu HDP v porovnaní s rokom 2021. Obdobie aktivácie národnej únikovej doložky (v rokoch 2025 až 2028) umožňuje Česku zmeniť priority výdavkov verejnej správy alebo zvýšiť verejné príjmy tak, aby trvalo vyššie výdavky na obranu neohrozili fiškálnu udržateľnosť v strednodobom horizonte.

(18) Podľa prognózy Komisie z jari 2025 sa predpokladá, že čisté výdavky v Česku vzrastú v roku 2025 o 4,0 % a v rokoch 2024 a 2025 kumulatívne o 4,0 %. Na základe prognózy Komisie z jari 2025 sa predpokladá, že rast čistých výdavkov Česka bude v roku 2025 nižší než odporúčaná maximálna miera rastu, a to ročne a aj pri posudzovaní spoločne za roky 2024 a 2025.

(19) Výročná správa o pokroku nezahŕňa rozpočtové projekcie na obdobie po roku 2025. Vychádzajúc z opatrení, ktoré boli v príslušných oblastiach politiky známe k dátumu uzávierky prognózy, sa v prognóze Komisie z jari 2025 predpokladá, že deficit verejných financií bude v roku 2026 na úrovni 2,2 % HDP. Tento vývoj zodpovedá rastu čistých výdavkov na úrovni 4,8 % v roku 2026. Podľa odhadov Komisie sa predpokladá, že zámery fiškálnej politiky, ktoré zahŕňajú výdavky financované z vnútroštátnych zdrojov aj z prostriedkov EÚ, budú v roku 2026 neutrálne. Komisia predpokladá, že pomer verejného dlhu k HDP sa do konca roka 2026 zvýši na 45,4 %. Zvýšenie pomeru dlhu k HDP v roku 2026 odráža najmä záporné celkové saldo, ktoré je čiastočne kompenzované rastom nominálneho HDP.

([12]) Zámery fiškálnej politiky sú vymedzené ako miera ročnej zmeny východiskovej rozpočtovej pozície verejnej správy. Ich cieľom je posúdiť hospodársky impulz vyplývajúci z fiškálnych politík, a to tých, ktoré sú financované z vnútroštátnych zdrojov, ako aj tých, ktoré sú financované z rozpočtu EÚ. Zámery fiškálnej politiky sa merajú ako rozdiel medzi i) strednodobým potenciálnym rastom a ii) zmenou primárnych výdavkov bez diskrečných príjmových opatrení a vrátane výdavkov financovaných z nenávratnej podpory (grantov) v rámci Mechanizmu na podporu obnovy a odolnosti a iných fondov Únie.

([13]) Eurostat, štatistická klasifikácia výdavkov verejnej správy (COFOG). Vzhľadom na metodické rozdiely medzi definíciami COFOG a NATO sa výdavky na základe definície COFOG môžu líšiť od výdavkov na základe definície NATO.

Kľúčové výzvy v príslušných oblastiach politiky

(20) Daňový a dávkový systém veľmi zaťažuje osoby s nízkymi príjmami. Osoby s nízkymi príjmami majú z práce často len malý alebo nemajú žiadny finančný prospech, a to z dôvodu vysokých zdravotných a sociálnych odvodov (ktoré nie sú odpočítateľné) a dávok, ktoré sa s rastúcim príjmom znižujú. V prípade slobodného pracovníka s 50 % priemerného zárobku a bez detí má Česko jedno z najvyšších daňovo-odvodových zaťažení práce – rozdiel medzi čistou mzdou, ktorú si zamestnanci odnášajú domov, a nákladmi zamestnávateľov – v EÚ, ktoré už viac ako 10 rokov stúpa. V Česku sú pasce neaktivity a nezamestnanosti (zdanenie ľudí vstupujúcich na trh práce) nad priemerom EÚ, čo odrádza od práce pracovníkov s nízkymi príjmami a zamestnancov na čiastočný úväzok. Úprava zdaňovania práce s cieľom znížiť zaťaženie osôb s nízkymi príjmami by priviedla viac ľudí z týchto domácností na trh práce, a to aj z neformálnych alebo neistých pracovných pomerov do formálneho a štandardného zamestnania. Kombináciou takejto úpravy s väčším využívaním nedostatočne uplatňovaných nástrojov environmentálneho zdaňovania a zdaňovania nehnuteľností by sa daňový systém stal priaznivejším pre rast.

(21) Celkové daňové príjmy Česka v pomere k HDP boli v roku 2023 výrazne pod priemerom EÚ (34 % v porovnaní s priemerom EÚ na úrovni 39 %). Zväčšenie podielu daní, ktoré sú menej škodlivé pre rast, predstavuje možnosť, ako podporiť hospodársky rast a fiškálnu udržateľnosť. Periodické dane z nehnuteľností patria medzi dane, ktoré sú najmenej škodlivé pre rast, no príjmy z periodického zdaňovania nehnuteľností sú v krajine veľmi nízke – na úrovni 0,2 % HDP v porovnaní s priemerom EÚ, ktorý bol v roku 2023 vo výške 0,9 % HDP. Napriek miernemu zvýšeniu periodických daní z nehnuteľností v roku 2024 a v nasledujúcich rokoch ako podielu na HDP je systém periodického zdaňovania budov a obytných jednotiek stále založený na veľkosti nehnuteľnosti, čo vedie k nerovnomernému zdaňovaniu nehnuteľností rovnakej hodnoty a k tomu, že zdaňovanie sa nevyvíja v súlade s hodnotou nehnuteľností. Zavedenie systému dane z nehnuteľností založeného na hodnotách nehnuteľností zosúladených s trhovými hodnotami by Česku umožnilo pravidelne aktualizovať hodnoty nehnuteľností. V kombinácii s prvkami na ochranu domácností s nízkymi príjmami by sa zvýšila účinnosť dane ako nástroja na zmiernenie rastu cien nehnuteľností a na čo najproduktívnejšie využitie domového a bytového fondu. Na druhej strane by sa tým zlepšila cenová dostupnosť bývania a schopnosť ľudí presťahovať sa bližšie k pracovisku, čím by sa podporil hospodársky rast a ešte viac sa zvýšili príjmy z periodických daní z nehnuteľností. V roku 2024 sa sadzby dane z nehnuteľností zvýšili v priemere približne o 80 %. Okrem toho sa rozšírila možnosť obcí upraviť daňové príjmy prostredníctvom uplatňovania koeficientov a indexácie sadzieb dane podľa inflácie, a nie podľa zmien hodnoty nehnuteľností.

(22) Štrukturálne rozpočtové saldo Česka sa v rokoch 2014 – 2019 znížilo z takmer vyrovnaného salda na úroveň - 1,7 % v roku 2024. Bolo to spôsobené trvalými opatreniami, ako je zníženie dane z príjmu fyzických osôb a zvýšenie dôchodkov a výdavkov na obranu, ktoré neboli dofinancované zodpovedajúcim rastom príjmov. V rokoch 2023 a 2024 Česko prijalo legislatívne reformy, ktorými sa rieši dlhodobé odporúčanie pre Česko týkajúce sa dôchodkov. V dôsledku reforiem sa zvyšuje zákonný vek odchodu do dôchodku na 67 rokov do roku 2056, spomaľuje rast novopriznávaných dôchodkov, skracuje maximálna dĺžka predčasného odchodu do dôchodku a sprísňujú podmienky nároku na predčasný odchod do dôchodku. Predpokladá sa, že týmito opatreniami sa zvýši skutočný vek odchodu do dôchodku a obmedzí sa rast verejných výdavkov na dôchodky v dlhodobom horizonte o 1,9 percentuálneho bodu HDP ([14]). Úplná realizácia nedávno prijatých dôchodkových reforiem by pomohla zmierniť tlak na verejné výdavky súvisiace so starnutím obyvateľstva a z toho vyplývajúce riziká pre fiškálnu udržateľnosť.

(23) Riziká ohrozujúce fiškálnu udržateľnosť pretrvávajú. Od roku 2025 majú pracujúci dôchodcovia nárok na zľavu na sociálnom poistení. Podpora zamestnateľnosti starších pracovníkov, ktorí nepožiadajú o starobný dôchodok, založená na riadnej analýze nákladov a prínosov, ktorá by určila, čo motivuje ľudí pred dôchodkom, aby pracovali dlhšie, by ďalej znížila riziká pre fiškálnu udržateľnosť.

(24) V súlade s článkom 19 ods. 3 písm. b) nariadenia (EÚ) 2021/241 a kritériom 2.2 prílohy V k uvedenému nariadeniu plán obnovy a odolnosti zahŕňa rozsiahly súbor vzájomne sa posilňujúcich reforiem a investícií, ktoré sa majú realizovať do roku 2026. Očakáva sa, že tieto reformy a investície pomôžu účinne riešiť buď všetky výzvy identifikované v príslušných odporúčaniach pre jednotlivé krajiny, alebo aspoň ich značnú časť. Vzhľadom na tento náročný časový rámec je nevyhnutné dokončiť účinné vykonávanie plánu obnovy a odolnosti vrátane kapitoly

([14]) https://economy-finance.ec.europa.eu/publications/2024-ageing-report-economic-and-budgetary-projections-eu-member-states-2022-2070_sk.

REPowerEU, aby sa posilnila dlhodobá konkurencieschopnosť Česka využitím zelenej a digitálnej transformácie a aby sa zároveň zabezpečila sociálna spravodlivosť. V oznámení Komisie NextGenerationEU – Cesta do roku 2026, ktoré bolo prijaté 4. júna 2025, sa objasňuje príslušný harmonogram ukončenia mechanizmu a členským štátom sa poskytujú usmernenia na maximalizáciu vykonávania do 31. augusta 2026 vrátane toho, ako ďalej zefektívniť ich plány obnovy a odolnosti, uvádzajú sa v ňom hlavné možnosti, ktoré treba zvážiť pri ich revízii, a zdôrazňuje sa význam dôkladného spoločného plánovania pred predložením posledných žiadostí o platbu v roku 2026. Česko už dosiahlo pokrok pri vykonávaní reforiem a investícií vo svojom pláne obnovy a odolnosti. Ak má Česko splniť záväzky plánu obnovy a odolnosti do augusta 2026, je nevyhnutné, aby urýchlilo realizáciu reforiem a investícií riešením relevantných výziev. Čerpanie fondov na obnovu a odolnosť obmedzujú predovšetkým nedostatočné administratívne kapacity niektorých implementačných orgánov. Osobitne sa to prejavuje v oblastiach, v ktorých sa vyžadujú vyššie odborné znalosti, ako sú zelená a digitálna transformácia. Čerpanie je obmedzené aj nízkym a neefektívnym využívaním finančných nástrojov spolu s nedostatočne cielenou grantovou podporou. Aby sa v širšej miere preberala zodpovednosť za úspešné vykonanie plánu obnovy a odolnosti, naďalej treba systematicky zapájať miestne a regionálne orgány, sociálnych partnerov, občiansku spoločnosť a ďalšie relevantné zainteresované strany.

(25) V Česku sa urýchlilo vykonávanie programu politiky súdržnosti, ktorý zahŕňa podporu z Európskeho fondu regionálneho rozvoja (EFRR), Fondu na spravodlivú transformáciu (FST), Európskeho sociálneho fondu plus (ESF+) a Kohézneho fondu (KF). Je dôležité pokračovať v úsilí o zabezpečenie rýchleho vykonávania týchto programov a zároveň maximalizovať ich vplyv v praxi. Česko už v rámci svojich programov politiky súdržnosti prijíma opatrenia na podporu konkurencieschopnosti a rastu a zároveň na posilnenie sociálnej súdržnosti. Česko zároveň naďalej čelí výzvam, vrátane tých, ktoré súvisia s posilnením jeho inovačného potenciálu, a to aj prostredníctvom investícií do kritických technológií, a rastúcim tlakom v oblasti bývania a nedostatku zručností a nesúladu medzi ponúkanými a požadovanými zručnosťami. V súlade s článkom 18 nariadenia (EÚ) 2021/1060 je Česko povinné – v rámci preskúmania fondov politiky súdržnosti v polovici trvania– preskúmať každý program a zohľadniť pritom okrem iného výzvy identifikované v odporúčaniach pre jednotlivé krajiny na rok 2024. Návrhmi Komisie prijatými 1. apríla 2025 ([15]) sa predlžuje lehota na predloženie posúdenia výsledku preskúmania v polovici trvania pre každý program na obdobie po 31. marci 2025. Uvedené návrhy zároveň poskytujú flexibilitu s cieľom pomôcť urýchliť vykonávanie programov a zvýšiť stimuly pre členské štáty, aby pridelili zdroje politiky súdržnosti na päť strategických prioritných oblastí Únie, konkrétne na konkurencieschopnosť v oblasti strategických technológií, obranu, bývanie, odolnosť vodných zdrojov a energetickú transformáciu, a na investície do zručností v prioritných odvetviach, a to so zachovaním zamerania v rámci programov ESF+ na osoby v najzraniteľnejších situáciách.

(26) Platforma strategických technológií pre Európu (STEP) predstavuje príležitosť investovať do kľúčovej strategickej priority EÚ posilnením konkurencieschopnosti EÚ. STEP poskytuje finančné prostriedky prostredníctvom 11 existujúcich fondov EÚ. Členské štáty môžu prispieť aj do Programu InvestEU, ktorým sa podporujú investície do prioritných oblastí. Česko by mohlo optimálne využiť tieto iniciatívy na podporu vývoja alebo výroby kritických technológií vrátane čistých technológií efektívne využívajúcich zdroje.

(27) Popri hospodárskych a sociálnych výzvach, ktoré sa riešia v pláne obnovy a odolnosti a pomocou ďalších fondov EÚ, by Česko malo účinne riešiť zvyšné výzvy súvisiace s dekarbonizáciou, verejnou správou, podnikateľským prostredím, zručnosťami a vzdelaním.

(28) Česko začalo zásadné reformy štátnej služby s cieľom zlepšiť jej fungovanie vrátane zmien zákonov o štátnej službe na celoštátnej aj regionálnej úrovni, ktorými sa zaviedli časové obmedzenia pre vedúce pozície a flexibilnejší nábor zamestnancov. Pretrvávajú však systémové problémy pri získavaní, udržaní a rozvoji kvalifikovaných odborníkov, najmä na odborných, riadiacich a digitálnych pozíciách. Roztrieštené riadenie ľudských zdrojov a relatívne nízke mzdy vo verejnom sektore oslabujú konkurencieschopnosť verejnej správy ako zamestnávateľa. Potenciálny vplyv reforiem nebol primerane monitorovaný a vzhľadom na obmedzené údaje je ťažké sledovať pokrok. Posilnenie schopnosti českej verejnej správy prilákať, udržať a rozvíjať talenty je kľúčové pre zvýšenie efektívnosti a kvality služieb a následne pre zvýšenie konkurencieschopnosti a hospodárskeho rozvoja.

(29) Hoci výkonnosť verejného sektora zostala relatívne stabilná, nedostatky v strategickom plánovaní, medzirezortnej koordinácii a tvorbe politiky založenej na dôkazoch naďalej ovplyvňujú kvalitu a súdržnosť politík. Chýbajúci komplexný rámec pre dlhodobé investičné plánovanie oslabuje vykonávanie politiky a jej vplyv. Posilnením strategického riadenia a znížením počtu oddelení by sa zlepšila konzistentnosť politík a ich realizácia.

([15]) Návrh NARIADENIA EURÓPSKEHO PARLAMENTU A RADY, ktorým sa menia nariadenia (EÚ) 2021/1058 a (EÚ) 2021/1056, pokiaľ ide o osobitné opatrenia na riešenie strategických výziev v rámci strednodobého preskúmania – COM(2025) 123 final.

(30) Ako sa stanovuje v Kompase konkurencieschopnosti, všetky inštitúcie EÚ, národné aj miestne inštitúcie musia vynaložiť veľké úsilie na vytvorenie jednoduchších pravidiel a urýchlenie administratívnych postupov. Komisia stanovila ambiciózne ciele v oblasti zníženia administratívneho zaťaženia: aspoň o 25 % a v prípade MSP aspoň o 35 % a zriadila nové nástroje na dosiahnutie týchto cieľov vrátane systematického stresového testovania súboru právnych predpisov EÚ a posilneného dialógu so zainteresovanými stranami. Na to, aby Česko splnilo túto ambíciu, musí takisto prijať opatrenia. Pri podnikaní v Česku považuje 72 % podnikateľských subjektov zložitosť administratívnych postupov za problém pre ich spoločnosť ([16]).

(31) Pretrvávajú výzvy, pokiaľ ide o implementačnú kapacitu verejnej správy. Procesy, ako je priestorové plánovanie, sú naďalej zložité a pomalé, čo sa stáva hlavnou prekážkou podnikateľského prostredia, konkurencieschopnosti a hospodárskeho rozvoja. To sú hlavné dôvody, prečo malo Česko v roku 2023 siedmu najmenšiu stavebnú plochu na osobu z vydaných povolení v EÚ. Brzdia podniky tým, že spomaľujú a zvyšujú náklady na rozvoj komerčných aktivít, spomaľujú zavádzanie vysokorýchlostnej digitálnej infraštruktúry, zvyšujú náklady na energie v dôsledku pomalej modernizácie energetickej infraštruktúry a znižujú mobilitu pracovnej sily v dôsledku nedostatočnej ponuky cenovo dostupného bývania. Dostupnosť bývania ďalej zhoršujú neoptimálne daňové stimuly, ktoré nepodporujú využívanie pôdy, dotujú skôr nákupy nehnuteľností na bývanie ako ich výstavbu a uprednostňujú krátkodobé nájomné pred dlhodobým. Pravidlá priestorového plánovania sú obzvlášť zaťažujúce vo veľkých mestách, kde môže aktualizácia územného plánu trvať viac než desať rokov. Na urýchlenie tohto procesu je potrebná reforma, a to najmä úpravou právomocí a diferencovaním požiadaviek na plánovanie medzi malými a veľkými oblasťami výstavby. Takéto opatrenia by mohli výrazne zlepšiť efektívnosť a schopnosť reagovať na potreby rozvoja miest. Hoci sa v oblasti vydávania povolení dosiahol pokrok v právnom rámci a do určitej miery aj v oblasti digitalizácie, pozitívne vplyvy v praxi zatiaľ nie sú viditeľné. Ďalšie zlepšenie digitalizácie, ako aj kapacity a riadenia stavebných úradov by mohlo pomôcť urýchliť tento proces.

(32) Roztrieštená správa obcí v Česku je významnou výzvou pre konkurencieschopnosť, pretože obmedzuje administratívnu efektívnosť a účinné využívanie finančných prostriedkov EÚ, najmä zo strany malých obcí a miestnych zainteresovaných strán. Hoci nový právny rámec pre spoločenstvá obcí poskytuje určitý priestor na poskytovanie spoločných služieb a zamestnancov, jeho využívanie je veľmi obmedzené. Posilnenie spolupráce medzi obcami, a to aj posilnením využívania nového právneho rámca pre spoločenstvá obcí, profesionalizácia postupov verejného obstarávania a poskytovanie väčšej podpory príjemcom (prostredníctvom projektových manažérov, spoločných platforiem služieb a poradenstva) by zvýšilo kapacitu a efektívnosť miestnej správy a posilnilo regionálnu súdržnosť.

(33) Česko má nevyužitý potenciál na zvýšenie konkurencieschopnosti, a to aj v regiónoch so štrukturálnym znevýhodnením. Strata konkurencieschopnosti je zreteľná najmä v regiónoch so štrukturálnym znevýhodnením (Karlovarský, Ústecký a Moravskosliezsky kraj), čo sa prejavilo čistým odlivom mladých ľudí. Chýba účinná podpora na budovanie administratívnych kapacít týchto regiónov.

(34) České domácnosti majú vyššiu mieru úspor, ako je priemer EÚ, pričom hotovosť a vklady tvoria 42,7 % aktív domácností, čo je viac ako priemer EÚ. Mobilizácia týchto aktív na financovanie veľmi potrebného procesu dekarbonizácie a digitalizácie hospodárstva prostredníctvom kapitálových trhov by mohla uvoľniť ďalšie finančné prostriedky pre podniky, ktorých hlavnými zdrojmi financovania sú interné podnikové financovanie a bankové úvery. Zvýšenie súčasného podielu (6,6 %) kótovaných akcií a dlhopisov v štruktúre zdrojov financovania podnikov by mohlo výrazne zvýšiť konkurencieschopnosť Česka a znížiť vplyv inflácie úspor domácností.

(35) Využívanie verejného financovania je naďalej kľúčové pre mobilizáciu financovania zo súkromných zdrojov na podporu konkurencieschopnosti. Česko má stále nízku mieru využívania finančných nástrojov, ako sú revolvingové nástroje podporované z kohéznych fondov (2,36 % oproti priemeru EÚ 9 %). Skúsenosti s implementáciou finančných nástrojov v rámci Mechanizmu na podporu obnovy a odolnosti navyše ukázali, že existuje značný priestor na zlepšenie a rozšírenie využívania týchto nástrojov s cieľom stimulovať súkromné investície do českého hospodárstva a podporiť prechod od grantovej podpory. Národná rozvojová banka však pri svojej činnosti stále nedosahuje svoj plný potenciál, pričom má obmedzené možnosti v porovnaní s podobnými inštitúciami v EÚ a nedostatočné administratívne kapacity. Posilnenie Národnej rozvojovej banky by pomohlo využiť jej potenciál na riešenie zlyhaní trhu a nedostatku rizikového kapitálu na podporu inovácií bez toho, aby vytlačila súkromné finančné inštitúcie.

([16]) „Postoje podnikov ku korupcii v EÚ (*Businesses" attitudes towards corruption in the EU*), krátka správa, správa Eurobarometra (apríl 2024).

(36) Podpora ekosystému spin-off podnikov a startupov vrátane zakladania, zväčšovania a rozširovania podnikov je naďalej kľúčová pre urýchlenie rastu a inovácií. Startupy naďalej čelia problémom vzhľadom na ťažkosti pri zabezpečení financovania, nedostatok kvalifikovaných pracovníkov a zložitú byrokraciu. České podniky stále uvádzajú zložitosť administratívnych procesov ako významnú prekážku podnikania (72 % oproti priemeru EÚ 66 %), vrátane startupov, ktoré nevyužívajú plány zamestnaneckých opcií na akcie, pretože rámec neodráža skutočné potreby podnikov. Na zvýšenie atraktívnosti a konkurencieschopnosti inovatívnych českých podnikov by bolo vhodné zvýšiť podporu pre startupy a spin-off podniky uvoľnením financovania, posilniť ich atraktívnosť pre kvalifikovaných pracovníkov a znížiť administratívne zaťaženie, najmä optimalizáciou rámca upravujúceho zamestnanecké opcie na akcie.

(37) Inovačnú výkonnosť Česka naďalej brzdí neefektívny prenos technológií a vedomostí a slabé prepojenie medzi akademickou obcou a podnikmi. Verejné výdavky na výskum a vývoj financované podnikmi zostávajú na približne polovici priemeru EÚ (0,024 % HDP v porovnaní s priemerom EÚ na úrovni 0,050 %) a v posledných rokoch majú klesajúci trend, čo svedčí o nízkom stupni spolupráce medzi akademickou obcou a podnikmi a o slabých stimuloch na takúto spoluprácu. To značne zaťažuje prenos výsledkov výskumu do hospodárstva a obmedzuje inovačnú kapacitu Česka. Svedčí o tom napríklad nízka miera patentových prihlášok, ktorá je pod priemerom EÚ (patentové prihlášky podané podľa Zmluvy o patentovej spolupráci predstavovali v roku 2022 celkovo 0,7 prihlášky na miliardu eur HDP v porovnaní s priemerom EÚ 2,8 prihlášky). K riešeniu tejto výzvy by mohli prispieť opatrenia na štrukturálne zlepšenie a posilnenie transferu technológií v Česku, ktoré by boli zamerané osobitne na posilnenie účinnosti transferu technológií a podporu vytvárania spin-off podnikov.

(38) Existuje priestor na zlepšenie organizácie verejnej podpory pre inovačné podniky. Len tretina podnikov, ktoré sa sústavne venujú výskumu a vývoju, využíva nepriamu verejnú podporu vo forme daňových stimulov na výskum a vývoj a tieto stimuly využíva ešte menej malých a mladých podnikov. Opatrenia na zlepšenie tejto situácie by sa mali kombinovať s opatreniami na zvýšenie atraktívnosti daňových odpočtov na výskum a vývoj pre podniky a na zníženie byrokracie.

(39) Od začiatku ruskej invázie na Ukrajinu Česko reaguje na svoju veľkú závislosť od dovozu fosílnych palív z Ruska tým, že sa snaží diverzifikovať svoje dodávky zemného plynu. Napriek tomu je Česko naďalej vysoko závislé od dovozu fosílnych palív, pričom v roku 2023 uhlie tvorilo 28,7 % energetického mixu, ropa 25 % a plyn 15 %. Okrem toho najväčší podiel na konečnej spotrebe energie má odvetvie dopravy (30,9 % z celkovej spotreby), nasleduje energia spotrebovaná v domácnostiach (28,2 %) a v priemysle (26,2 %). Značná závislosť krajiny od týchto palív ju vystavuje prudkým nárastom cien, čo má značné negatívne dôsledky pre domácnosti a energeticky náročné priemyselné odvetvia. Na zníženie závislosti od fosílnych palív je nevyhnutné urýchliť zavádzanie obnoviteľných zdrojov energie s osobitným dôrazom na veľké obnoviteľné zdroje. Ďalším kľúčovým prvkom je urýchlenie investícií do dekarbonizácie sektora vykurovania a priemyselných odvetví.

(40) Česko reformuje svoj legislatívny rámec pre reguláciu využívania obnoviteľných zdrojov energie, ale na dosiahnutie stability a predvídateľnosti trhu sú potrebné ďalšie stimuly a značné investície. To by tiež prilákalo ďalšie súkromné investície do obnoviteľných zdrojov energie. Aukcie energie z obnoviteľných zdrojov a využívanie zmlúv o nákupe elektriny sú v Česku stále veľmi obmedzené, pričom prvá podniková zmluva bola uzavretá v roku 2021. Spustenie aukcií energie a vypracovanie dlhodobých zmlúv by mohlo umožniť rast väčších projektov v oblasti energie z obnoviteľných zdrojov nad rámec tradičných systémov podpory, ako aj vytvoriť príležitosti pre energeticky náročné priemyselné odvetvia, aby mohli dekarbonizovať.

(41) Obmedzená kapacita distribučnej sústavy v Česku a potreba jej modernizácie naďalej bránia rýchlemu zavádzaniu a tempu investícií do obnoviteľných zdrojov energie. Hoci Česko nedávno prijalo reformy zamerané na skrátenie čakacích lehôt na pripojenie a zvýšenie transparentnosti, investície stále nedosahujú úroveň potrebnú na pripojenie nových obnoviteľných zdrojov energie, zvýšenie elektrifikácie, rozvoj udržateľnej mobility a úroveň potrebnú na zlepšenie služieb flexibility energie bez fosílnych zdrojov, ako sú systémy skladovania energie a rozvoj inteligentných meradiel. Elektroenergetické dátové centrum začalo prevádzku na spoločné využívanie energie. Vykonávanie poslednej fázy, ktorá umožňuje poskytovanie služieb flexibility, sa však oneskoruje.

(42) Energetická náročnosť v Česku patrí v EÚ medzi najvyššie, čo znamená, že Česku by prospelo aj rýchlejšie napredovanie v súvislosti s úsporami energie tým, že by sa zameralo na hĺbkovú renováciu. Napriek súčasným programom podpory renovácie zostáva konečná spotreba energie v budovách, najmä vo verejných budovách, vysoká. Čiastočne je to spôsobené vysokým pomerom cien elektriny a plynu, ktorý podporuje používanie plynu

na vykurovanie a odrádza od prechodu na tepelné čerpadlá a elektrifikáciu. Zintenzívnenie opatrení na dekarbonizáciu sektora vykurovania a podporu vykurovania a chladenia využívajúceho obnoviteľné zdroje energie by podporilo výrobu čistých technológií v Česku (napr. tepelných čerpadiel). Využívanie inovatívnych finančných nástrojov, ako sú zmluvy o energetickej efektívnosti, by mohlo urýchliť pomalé tempo renovácie verejných budov a podporiť opatrenia Česka na dosiahnutie cieľa znížiť spotrebu energie v budovách do roku 2030 o 8 % v porovnaní s úrovňou v roku 2020.

(43) Konkurencieschopnosť a produktivitu brzdí nedostatok pracovníkov. Česko by mohlo zvýšiť mieru zamestnanosti žien s malými deťmi vzhľadom na nízku mieru zamestnanosti žien niekoľko rokov po pôrode. Hoci sa v roku 2024 daňové úľavy pre neaktívneho manžela/manželku obmedzili na osoby, ktoré sa starajú o deti vo veku menej ako tri roky, daňový systém a systém dávok stále odrádzajú rodičov s nízkym príjmom, najmä matky, od návratu do práce. Vysoké odpočítateľné položky dane pre nepracujúcich manželských partnerov a rodinné dávky motivujú rodiča s nižším príjmom k dlhším obdobiam dovolenky a odrádzajú hlavne matky od návratu do práce alebo od uchádzania sa o prácu. Zdanenie príjmov druhej zárobkovo činnej osoby v domácnosti bolo v roku 2023 nad priemerom EÚ a nad úrovňou daňovo-odvodového zaťaženia slobodných ľudí v rovnakom mzdovom pásme. Ak by sa rodičia s nižším príjmom motivovali k práci alebo k hľadaniu práce, prinieslo by to aj viac príjmov na podporu fondov sociálneho zabezpečenia a verejných financií celkovo.

(44) Podiel žien, najmä žien s malými deťmi, na trhu práce obmedzuje aj nedostatok služieb vzdelávania a starostlivosti v ranom detstve a dlhodobej starostlivosti. Rodičia detí mladších ako štyri roky majú ťažkosti s hľadaním služieb starostlivosti o deti, čo odrádza menej zarábajúceho rodiča od práce. Rodový rozdiel v zamestnanosti žien vo veku 25 až 34 rokov bol v roku 2024 na úrovni 36,1 percentuálneho bodu (oproti priemeru EÚ 25,2 percentuálneho bodu), čo znamená, že v Česku pracuje takmer o 67 000 žien menej, ako keby malo priemerný rozdiel v zamestnanosti žien a mužov v EÚ.

(45) Nedostatok pracovníkov a nesúlad medzi ponúkanými a požadovanými zručnosťami sú stále naliehavými výzvami, ktoré oslabujú konkurencieschopnosť českého hospodárstva. Tieto problémy by sa mohli zlepšiť uľahčením prechodu medzi zamestnaniami vrátane opatrení, ako je zvýšenie dostupnosti bývania alebo reforma regulovaných povolaní s cieľom znížiť vysoké prekážky pri získavaní odborných certifikátov. Česko okrem toho prijalo najvyšší počet osôb vysídlených z Ukrajiny pod dočasnou ochranou na obyvateľa v EÚ. Viac ako 50 % vysídlených Ukrajincov pracuje na menej kvalifikovaných pozíciách ako na Ukrajine, pričom jasnou bariérou je jazyk. Približne 30 % navyše uviedlo ako prekážku získania lepšieho zamestnania uznávanie kvalifikácií. Zjednodušenie uznávania zahraničných kvalifikácií a zvýšenie účasti nedostatočne zastúpených skupín vrátane osôb vysídlených z Ukrajiny pod dočasnou ochranou a Rómov na trhu práce by mohlo zmierniť napätie na trhu práce.

(46) Účasť na vysokoškolskom vzdelávaní a miera jeho ukončovania klesá, čo zhoršuje nedostatok kvalifikovaných pracovníkov. Dosiahnutý stupeň terciárneho vzdelania v skupine 25 až 34 ročných od roku 2021 klesá a je štvrtý najhorší v EÚ (33,5 % v porovnaní s priemerom EÚ 44,2 %), čo je ďaleko od cieľa EÚ na úrovni 45 %. Medzi rokmi 2016 a 2021 klesol počet zapísaných študentov o 11,6 % a miera predčasného ukončenia štúdia je trvalo vysoká.

(47) Vysoká miera predčasného ukončenia štúdia, najmä v oblasti prírodných vied, technológií, inžinierstva a matematiky (STEM), a klesajúci počet študentov v programoch STEM od roku 2017 ilustrujú systémové problémy. V roku 2022 absolvovalo štúdium v odboroch STEM len 11,9 ženy z tisícky ľudí vo veku 20 – 29 rokov, čo je pod priemerom EÚ na úrovni 15,1. Nedostatočné kariérové poradenstvo a finančná podpora študentov patria k príčinám vysokej miery predčasného ukončenia štúdia na českých vysokých školách.

(48) V Česku je nedostatok všeobecných stredných škôl a obmedzené možnosti študentov prechádzať medzi všeobecným a špecializovaným vzdelávaním, čo obmedzuje ich možnosti úspešne pokračovať v terciárnom vzdelávaní. Hoci záujem študentov o dosiahnutie terciárneho vzdelávania za posledných 30 rokov výrazne vzrástol, počet všeobecných stredných škôl zaostáva za dopytom. Nedostatok všeobecných stredných škôl núti študentov, aby sa hlásili na menej konkurencieschopné odborné školy, čo vedie k ich skoršej špecializácii. Hoci dve tretiny ľudí, ktorí ukončia odborné vzdelávanie a prípravu, sa zapíšu do terciárneho vzdelávania, ich úspešnosť je nižšia ako úspešnosť študentov všeobecného vzdelávania, čo prispieva k trvalo nízkej úrovni dosiahnutého terciárneho vzdelania. V snahe

riešiť tieto výzvy Česko nedávno oznámilo kroky na vytvorenie nových možností, ktoré kombinujú všeobecné a odborné predmety, a snaží sa modernizovať programy odborného vzdelávania a prípravy, aby boli v súlade s potrebami trhu práce. S cieľom lepšie pripraviť študentov, ktorí ukončili stredoškolské vzdelanie, na trh práce a podporiť ich prechod na terciárne vzdelávanie by sa ďalšie zlepšenia mohli zamerať na i) rozšírenie možností učenia sa na pracovisku; ii) uľahčenie prechodu zo školy do zamestnania; iii) zlepšenie možností prechodu študentov medzi všeobecným a odborným stredoškolským vzdelávaním; iv) zvýšenie kapacity všeobecných stredných škôl a v) diverzifikáciu a rozšírenie prístupu k terciárnemu vzdelávaniu,

TÝMTO ODPORÚČA, aby Česko v rokoch 2025 a 2026 prijalo opatrenia s cieľom:

1. Posilniť celkové výdavky a pripravenosť v oblasti obrany a bezpečnosti a zároveň zabezpečiť udržateľnosť dlhovej služby v súlade so závermi Európskej rady zo 6. marca 2025. Dodržiavať maximálne miery rastu čistých výdavkov, ktoré odporučila Rada 21. januára 2025, a zároveň využiť povolenie podľa národnej únikovej doložky na vyššie výdavky na obranu. Znížiť daňové zaťaženie pracovníkov s nízkymi príjmami. Zvýšiť príjmy z periodických daní z nehnuteľností. Zlepšiť stimuly pre ľudí, ktorí sú blízko odchodu do dôchodku, aby pokračovali v práci.

2. Vzhľadom na uplatniteľné lehoty na včasné dokončenie reforiem a investícií podľa nariadenia (EÚ) 2021/241 urýchliť vykonávanie plánu obnovy a odolnosti vrátane kapitoly REPowerEU. Urýchliť vykonávanie programov politiky súdržnosti, (EFRR, FST, ESF+, KF) vo vhodných prípadoch na základe príležitostí, ktoré ponúka preskúmanie v polovici trvania. V záujme zlepšovania konkurencieschopnosti optimálne využívať nástroje EÚ vrátane príležitostí, ktorý poskytuje Program InvestEU a Platforma strategických technológií pre Európu.

3. Posilniť schopnosť verejnej správy Česka prilákať, udržať a rozvíjať talentovaných ľudí, najmä osoby s analytickými, riadiacimi a digitálnymi zručnosťami. Posilniť strategické riadiace kapacity v záujme zlepšenia konzistentnosti naprieč politikami. Zjednodušiť územné plánovanie a znížiť administratívnu záťaž zlepšením digitalizácie, kapacity a riadenia stavebných úradov. Stimulovať a zjednodušovať spoluprácu medzi obecnými správami. Poskytnúť podporu na budovanie administratívnych kapacít a zamerať túto podporu na regióny so štrukturálnym znevýhodnením.

4. Posilniť kapitálové trhy, prístup podnikov k nebankovému financovaniu a zlepšiť podmienky pre úspory, investície a inovácie podporou investícií domácností na kapitálových trhoch a zlepšením účinnosti existujúcich produktov dlhodobého sporenia pri mobilizácii nových dlhodobých investícií. Podporovať účasť inštitucionálnych investorov na kótovaných a nekótovaných akciách, ako aj na rizikovom a súkromnom kapitáli. Zvýšiť využívanie finančných nástrojov, a to aj posilnením kapacity Národnej rozvojovej banky na mobilizáciu financovania zo súkromných zdrojov s cieľom podporiť konkurencieschopnosť a dekarbonizáciu hospodárstva. Podporovať zakladanie startupov a spin-off podnikov, napríklad zlepšením právnych predpisov týkajúcich sa plánov zamestnaneckých opcií na akcie. Podporiť inovácie, a to aj uľahčením transferu technológií z akademickej obce do podnikov. Lepšie využívať potenciál daňových výhod súvisiacich s výskumom a vývojom na účely stimulácie inovácií v súkromnom sektore.

5. Znížiť závislosť od fosílnych palív, najmä v cestnej doprave, vykurovaní a výrobe elektriny. Poskytnúť ďalšie stimuly na zavedenie rozsiahlej kapacity energie z obnoviteľných zdrojov, najmä prostredníctvom aukcií energie z obnoviteľných zdrojov a podporou využívania dlhodobých zmlúv o nákupe elektriny. Zvýšiť investície do elektrizačných sústav s cieľom zvýšiť flexibilitu energie bez fosílnych zdrojov a umožniť elektrifikáciu dopravy a priemyselných procesov. Zabezpečiť rýchle zavedenie všetkých funkcií Elektroenergetického dátového centra. Prijať opatrenia na zníženie spotreby energie a uhlíkovej náročnosti sektora budov, najmä fondu verejných budov.

6. Znížiť dane a dávky, ktoré odrádzajú rodičov od návratu do práce, a zlepšiť ponuku služieb starostlivosti o deti a služieb starostlivosti, aby sa podporil vstup väčšieho počtu žien na trh práce. Posilniť konkurencieschopnosť hospodárstva a znížiť nedostatok pracovných síl riešením nesúladu medzi ponúkanými a požadovanými zručnosťami, zjednodušením uznávania zahraničných kvalifikácií a zvýšením účasti nedostatočne zastúpených skupín na trhu práce. Zlepšiť výsledky v oblasti vzdelávania zvýšením účasti na terciárnom vzdelávaní, znížením miery predčasného ukončenia štúdia

a poskytnutím väčšej podpory študentom. Zvýšiť počet študentov a absolventov v oblasti vedy, technológie, inžinierstva a matematiky, a to najmä žien. Rozšíriť prístup k všeobecnému stredoškolskému vzdelávaniu, umožniť študentom prechod medzi všeobecným a odborným vzdelávaním a poskytnúť väčšiu podporu znevýhodneným školám a žiakom vrátane Rómov.

V Bruseli 8. júla 2025

Za Radu

predsedníčka

S. LOSE